herpy

GEKKOER

Thick-tailed gecko

Underwoodisaurus milii

En lille, bredhovedet gekko fra det sydlige Australien med en tyk, gulerodsformet hale og et forsvar, man ikke glemmer: truet rejser den sig højt på benene, spærrer munden op og gør. Den lever på jorden, tager almindelige foderinsekter og er et godt valg til den, der vil prøve en nataktiv jordgekko.

Familie: Carphodactylidae Tidligere navn: *Phyllurus milii; Gymnodactylus milii; Nephrurus milii* Udgivet 14. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**8-10 cm** snude-kloak-længde
Vægt	**14-25 g**
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Hotspot	**28-32 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**5-9**
Inkubation	**58-65 dage** ved 27-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Slægten Underwoodisaurus står siden 22. juni 2022 på CITES liste III (opført af Australien) og i bilag C i EU's forordning 338/97. Køb og salg inden for EU kræver ingen CITES-papirer, men ved indførsel fra lande uden for EU skal dyret have CITES-eksporttilladelse eller oprindelsescertifikat fra afsenderlandet, og indførslen skal anmeldes ved grænsen. Australien forbyder udførsel af vilde dyr, så dyr i handlen er opdrættet i fangenskab. Spørg altid sælgeren om opdrætsbevis.

Om arten

Underwoodisaurus milii er en kompakt gekko med stort hoved, store øjne uden låg og en hale, der ligner en lille gulerod. Halen er dyrets fedtlager, og et velnæret dyr har en tyk og fyldig hale. Benene er slanke og tæerne lange og tynde, uden de klæbelameller, mange andre gekkoer har. Den kan derfor ikke gå op ad glas, men løber hurtigt hen over sten og jord.

Ryggen kan være mørk purpurbrun, rødbrun eller lys sandfarvet med små hvide, gule og sorte pletter, og bugen er hvid. En original hale er ofte mørk med lyse bånd, mens en hale, der er vokset ud igen, er glattere og mere ensfarvet.

Størrelsen varierer mellem bestandene. Voksne dyr bliver 12-14 cm inklusive hale og omkring 8-10 cm fra snude til kloak, og dyr fra øst er gerne lidt mindre end dyr fra vest. I fangenskab vejer voksne typisk 14-25 g. Unge hanner og hunner ligner hinanden, og kønnet kan først bestemmes sikkert efter flere måneder.

Arten blev beskrevet af Bory de Saint-Vincent i 1820'erne og har siden stået i flere slægter, bl.a. *Phyllurus*, *Gymnodactylus* og *Nephrurus*. Slægtsnavnet *Underwoodisaurus* er fra 1965, og i dag regnes slægten til familien Carphodactylidae sammen med knophalegekkoerne. Artsnavnet hylder den franske søofficer Pierre Bernard Milius. Slægtens anden art, *U. seorsus* fra Pilbara, blev beskrevet i 2011.

Det kendteste træk er forsvaret. Føler gekkoen sig truet, rejser den sig højt på benene, krummer ryggen, spærrer munden op, gør og kaster sig fremad. Det er mest bluff, og halen smides normalt først, når dyret virkelig bliver grebet. Mange unger er hidsige, men de fleste falder til ro med alderen. Ligesom andre gekkoer uden øjenlåg slikker den øjnene rene med tungen.

Udbredelse og levested

Arten findes kun i Australien og har en stor udbredelse over den sydlige halvdel af kontinentet. Den er mest almindelig i Western Australia, hvor den lever i sydvest, i Wheatbelt og på guldfelterne, hen over Nullarbor-sletten og nordpå til Shark Bay. Den findes også på øgrupperne Houtman Abrolhos og Recherche-arkipelaget ud for kysten. Mod øst fortsætter udbredelsen gennem South Australia, inklusive Kangaroo Island, og Victoria til New South Wales og det sydlige Queensland.

De yderste grænser er ikke helt afklaret. Arten er også angivet fra Northern Territory, men andre angivelser omfatter kun de sydlige egne. Kortets ramme er derfor et overslag, og de registrerede fund giver et mere præcist billede af, hvor arten er set.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Gekkoen lever på jorden i et usædvanlig bredt udvalg af levesteder: klippefyldte skråninger, stenet eukalyptusskov, åben skov, tørt buskland og halvørken. Den tåler kulde bedre end mange andre australske gekkoer og er aktiv i køligt vejr, hvor andre arter ligger stille.

Om dagen gemmer den sig under sten, nedfaldne grene og bark, i sprækker eller i huller i jorden. Flere dyr deler ofte samme skjul, nogle gange i lang tid. Efter solnedgang kommer de frem og jager små leddyr og en gang imellem mindre gekkoer. Aktiviteten er størst i de varme måneder, og i den kølige tid holder dyrene sig mere skjult.

Yngletiden følger årstiderne og strækker sig omtrent fra juli til februar, altså forår og sommer på den sydlige halvkugle.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr kan holdes i et lavt terrarie på mindst 60 × 40 × 30 cm (længde × bredde × højde), og større er altid bedre. Til en han med to hunner skal terrariet være tilsvarende større, fordi hvert dyr skal have sit eget skjul. Bundarealet betyder mere end højden, men låget skal slutte tæt, for gekkoen kan godt klatre op ad en gren og smutte.

Bunden skal kunne holde på fugt og samtidig være til at grave i. En blanding af omtrent halvt fint, vasket sand og halvt ugødet jord eller kokosmuld i et lag på 3-5 cm fungerer godt. Undgå kalksand. Lav en tør og varm zone i den ene ende og en køligere og lidt fugtigere i den anden.

Giv mindst to skjul, ét i hver ende, og et fugtskjul med fugtigt mos i den kølige ende, så hudskiftet går let. Sten, bark og korkrør giver gemmesteder og et naturligt udtryk. Læg sten direkte på bunden af terrariet eller lim dem fast, så de ikke kan vælte, når dyret graver under dem. Ventilationen skal være god, men ikke så kraftig, at fugten forsvinder helt. Fugtigt og stillestående er den værste kombination.

TEMPERATUR

Arten har brug for en tydelig temperaturforskel mellem de to ender. Hold den kølige ende på 22-26 °C og det varmeste sted ved bunden på 28-32 °C. Om natten må temperaturen falde til 15-20 °C. Dyrets adfærd er den bedste rettesnor: ligger det hele tiden i den varme ende, er terrariet for køligt, og gemmer det sig altid i den kølige, er det for varmt.

Varm gerne nedefra med en varmemåtte under den ene ende, styret af en termostat. En lampe ovenfra varmer mest luften og tørrer bunden ud. Mål med et digitalt termometer i begge ender, og lad ikke temperaturen ligge over 32 °C i længere tid.

Dyrene kan få 6-12 ugers kølig vinter med 18-20 °C om dagen og 12-15 °C om natten. Det er ikke påvist, at det er nødvendigt for avlen, men det skader ikke et sundt, velnæret dyr.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra tørre egne og trives ved en luftfugtighed på 30-50 %. Terrariet må hverken være konstant fugtigt eller helt knastørt. Spray den kølige ende let to-tre gange om ugen, så gekkoen kan slikke dråber af ruder og sten. Bunden i den varme ende skal være tør, så der ikke kommer mug.

Fugtskjulet med mos er vigtigst ved hudskifte. Har dyret svært ved at skifte hud, så hold mosset lidt vådere en uges tid. Stil en lav, stabil vandskål og skift vandet jævnligt, selv om mange dyr helst drikker dråber. Et hygrometer viser, om du rammer niveauet.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og klarer sig uden UVB, når dyret får kalk med D3-vitamin gennem foderet. Et svagt UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-zone 1) kan alligevel bruges, så UV-indekset højst er 1-2 det mest belyste sted, fordi det giver en tydeligere døgnrytme og en ekstra sikkerhed for knoglerne. Vælger du UVB, skal der altid være skygge og skjul i resten af terrariet, og røret skal skiftes efter producentens anvisning, typisk efter 6-12 måneder.

Hav lyset tændt omkring 12 timer om dagen og mørkt om natten. Undgå direkte sollys og stærke spotlamper, som stresser dyret og tørrer terrariet ud. Farvet natlys er unødvendigt.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Gekkoen lever udelukkende af insekter og andre små leddyr. Giv en varieret blanding af fårekyllinger, græshopper, dubia-kakerlakker og soldaterfluelarver, og en gang imellem melorme eller zophobas. Byttet må ikke være større end afstanden mellem dyrets øjne, og foderinsekterne skal selv have fået nærende foder det sidste døgn.

Unger får to-tre små insekter hver dag eller hver anden dag. Voksne får fire-fem større insekter hver tredje eller fjerde dag. Halen viser, om mængden passer: er den tynd, så giv mere, og er den meget bred, så skru ned.

Pudr insekterne med kalk ved hver anden eller tredje fodring, med kalk med D3-vitamin til unger og æglæggende hunner, og giv et multivitamin en gang om ugen. Fodr med pincet eller i en lav skål, så insekterne ikke gemmer sig, og fjern levende insekter, der ikke bliver spist.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mange unge dyr er mistænksomme og gør, springer frem og forsøger at bide, men det er mest bluff, og de fleste falder til ro. Voksne dyr bliver ofte tillidsfulde og tåler rolig håndtering. Kom nedefra med en flad hånd i stedet for at gribe ovenfra, og lad dyret selv gå op. Tag aldrig fat i halen, for den smides let og vokser ud igen kortere og mere ensfarvet. Hold håndteringen kort, og lad dyret være, mens det skifter hud.

Arten er fredelig og deler gerne skjul med artsfæller. En voksen han kan gå med en eller flere hunner, og hunner kan som regel gå sammen. To voksne hanner må aldrig holdes sammen, og unger skal ikke gå sammen med voksne eller andre arter. Hold øje med, at alle dyr får mad og ikke bliver trængt, og del dem, hvis der opstår uro.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes på en tydelig bule ved halens rod, hvor hemipenis-poserne sidder. Arten vokser langsomt, og kønnet kan først bestemmes sikkert, når dyrene er omkring 9-10 måneder gamle. Alderen ved kønsmodenhed er dårligt belyst, så brug størrelse og huld som rettesnor. Sæt først en hun i avl, når hun er udvokset, vejer godt over 14 g og har en fyldig hale. Små og spinkle hunner bliver tappet for kalk af æglægningen.

PARRING

I naturen yngler arten i det sydlige forår og sommer, men i fangenskab kan sæsonen strække sig over det meste af året. En kølig vinter på 6-12 uger eller en varierende dagslængde kan sætte gang i avlen. Det er ikke påvist, at nedkølingen er nødvendig, så avler dine dyr i forvejen, kan du godt springe den over.

Sæt hannen til hunnen, og hold øje med dem i begyndelsen. Hannen bider hunnen i nakken under parringen, og der kan komme små skrammer. Begge køn kan gø i parringstiden. Hunnen kan lægge flere kuld efter én parring, men parret kan også godt gå sammen hele sæsonen. Giv hunnen en pause, hvis hun begynder at tabe sig.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger som regel to æg ad gangen, en gang imellem kun ét. Æggene kan ses gennem bughuden en til to uger før æglægningen. Derefter lægger hun et nyt kuld omtrent hver 30. dag i sæsonen. Det kan blive til op til 9 kuld i en lang sæson, men ofte færre, og det første kuld er tit ubefrugtet.

Stil en æglæggekasse i terrariet, fx en plastboks med hul i låget og fugtig, men ikke våd jord eller sphagnum. Ellers graver hunnen æggene ned under et skjul. Giv hende rigeligt med kalk og D3-vitamin hele sæsonen, og hold øje med vægten.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt til en lille boks med fugtig vermiculite eller perlite uden at vende dem. Omtrent lige dele vand og substrat efter vægt er et godt udgangspunkt. Marker oversiden med blyant, læg æggene halvt ned i substratet, og luft ud en gang om ugen.

Ved 27-29 °C klækker æggene efter 58-65 dage, ved lavere temperatur tager det længere tid. Det er ikke undersøgt, om temperaturen bestemmer kønnet hos arten. Æg, der falder sammen og bliver mugne, er ubefrugtede eller døde.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 3-4 cm lange og vejer omkring 1 g ved klækningen. Hold dem enkeltvis eller i små grupper af samme størrelse i små plastbokse med fugtig køkkenrulle, et skjul og en vandskål. De begynder at spise efter første hudskifte. Giv to-tre små fårekyllinger eller dubia-nymfer på omkring 6 mm hver dag eller hver anden dag, pudret med kalk med D3-vitamin.

Ungerne vokser langsomt. Hold dem adskilt fra voksne dyr, vej dem jævnligt, og del unge hanner, når kønnet er sikkert. Flyt dem til et større terrarie, når de er omtrent halvt udvoksede.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, og de fleste problemer skyldes forkert fugt, forkert varme eller for lidt kalk. De typiske fejl er:

- Hudrester på tæer og halespids, når luften er for tør. Giv et fugtskjul med mos, og løsn resterne forsigtigt med lunkent vand.
- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos unger og æglæggende hunner. Det giver bløde kæber, krumme lemmer og rystelser.
- Over- eller undervægt. En tynd hale betyder, at dyret ikke får nok eller er sygt, en meget bred hale, at det får for meget.
- Mug og svamp, når bunden er konstant våd og ventilationen dårlig.
- Tabte haler efter håndtering eller slagsmål. Halen vokser ud igen, men bliver kortere og mere ensfarvet.
- Sand, der sluges med byttet. Fodr i en skål.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og er nysgerrigt om aftenen. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger eller virker slap. Der findes kun få opgørelser over sygdomme hos arten, så rådene bygger mest på erfaringer fra fangenskab.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.